

Prof. Bancea Gheorghe

Materialul poate fi utilizat la clasa a IX și la clasa a XII-a

ETNOGENEZA ROMÂNESCĂ (FORMAREA POPORULUI ROMÂN ȘI A LIMBII ROMÂNE)

- *Etapele formării poporului român*
- *Etapele formării limbii române*
- *Importanța procesului de formare a poporului român și a limbii române*

Formarea poporului român și a limbii române reprezintă problema fundamentală a istoriei noastre naționale. În abordarea acestei probleme trebuie luate în considerare următoarele elemente: daco-geții „cei mai viteji și mai drepti din neamul tracilor”, creatorii unei mari civilizații a antichității; războaiele daco-romane (101-102 și 105-106) în urma cărora Dacia devine provincie romană; continuitatea dacică sub stăpânirea romană; romanizarea daco-geților; continuitatea daco-romanilor în spațiul carpato-danubiano-pontic.

În urma războaielor daco-romane, Dacia este transformată în provincie romană, populația dacică continuând să trăiască pe aceste meleaguri alături de coloniștii romani. În sprijinul acestei idei vin următoarele argumente: **toponimele**-nume de locuri și așezări (Napoca, Drobeta, Apulum, Potaissa, Porolissum etc.), **hidronimele**-numele de ape (Alutus-Olt, Sammus-Someș, Maris-Mureș etc.), poartă denumiri vechi de origine dacică. Urme de civilizație dacică datând din secolele II-III d.Hr. au fost descoperite în peste o sută de localități din țară, constând din unelte, arme, vase, monede, morminte, locuințe. Aceste argumente dovedesc în mod convingător continuitatea populației dacice sub stăpânirea romană.

Un alt element important în procesul de etnogeneză l-a reprezentat romanizarea daco-geților. Prin romanizare daco-geții și-au însușit obiceiurile, credințele, cultura romană, dar mai ales limba latină. Factorii care au influențat romanizarea au fost: armata și veteranii; coloniștii romani aduși de Traian în Dacia din toate părțile Imperiului; cultura romană; limba latină-limba oficială a Imperiului.

În urma romanizării daco-geților s-a format populația daco-romană, care a continuat să convețuiască pe aceste meleaguri așa cum o dovedesc izvoarele arheologice, numismatice, epigrafice și literare. Dintre acestea amintim: donariul de la Biertan cu inscripția „EGO ZENOVIVS VOTUM POSVI”, fragmentul ceramic de la Porolissum cu inscripția incompletă „EGO...VLVS VOTUM POSVI”, babilici paleocreștine descoperite la Porolissum, Tomis, Histria, Calatis, morminte care atestă ritul creștin. De asemenea, se păstrează vechea toponimie și hidronimie precum și terminologia creștină de origine latină (biserica, Dumnezeu, cruce, înger etc.). Un alt argument important al continuității este reprezentat de circulația monetară, în special monedele de bronz, care trebuie puse pe seama autohtonilor, cunoscut fiind faptul că migratorii utilizau numai monede de aur și mai rar pe cele de argint.

În timpul domniei împăratului Aurelian (270-275), Dacia este abandonată de către romani datorită atacurilor repetate ale dacilor liberi și ale populațiilor migratoare, precum și datorită crizei Imperiului roman în secolul al III-lea. Aurelian a retras din Dacia armata, administrația și persoanele care aveau interese în imperiu, rămânând în Dacia o populație numeroasă, puternic romanizată.

Pe parcursul secolelor III-VII, pe teritoriul fostei provincii romane Dacia au avut loc pătrunderile succesive ale unor populații migratoare (goți, huni, gepizi, avari și slavi). Migrațiile popoarelor au provocat jafuri, distrugeri, deplasări de populații, stare de nesiguranță și au conviețuit cu autohtonii, fiind asimilați în cele din urmă. Slavii au reprezentat o excepție, au determinat pătrunderea unor cuvinte în limba română, care nu vor putea modifica structura romanică a limbii române, deoarece în secolul al VII-lea la venirea slavilor, această structură era deja formată. De asemenea, trebuie menționate aici, influențele slave în toponimie, hidronimie, onomastică, precum și în organizarea politică, administrativă, socială și religioasă.

În a doua jumătate a mileniului I se formează în Europa popoarele romanice, proces în care se încadrează și etnogeneza românească. Poporul român reprezintă astăzi ramura răsăriteană a latinității, contestată vehement în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea de unii istorici austrieci și maghiari. În secolul al XIX-lea austriacul Robert Roesler formulează **teoria imigraționistă** potrivit căreia poporul român și limba lui s-ar fi format la sudul Dunării, de unde, între secolele IX-XIII ar fi migrat pe teritoriul unde, odinioară au locuit strămoșii lui. Această teorie a fost amplificată ca urmare a intensificării luptei de emancipare națională a românilor din Transilvania și pentru a justifica stăpânirea austriacă și maghiară în aceste teritorii.

Argumentele pe care s-au bazat adepții teoriei imigraționiste au fost: exterminarea dacilor în urma celor două războaie din 101-102, 105-106; cei 165 de ani de stăpânire romană nu au fost suficienți pentru romanizarea dacilor; retragerea întregii populații la sud de Dunăre de către împăratul Aurelian; prezența în limba română a unor cuvinte de origine albaneză.

La o analiză științifică mai riguroasă, aceste argumente s-au dovedit netemeinice, nefiind susținute de izvoare istorice solide.

Istoricii români din epoca modernă și contemporană, printre care amintim pe A.D.Xenopol, N. Iorga, Gh. Brătianu, C.C. Giurescu și mulți alții au formulat, cu argumente și izvoare istorice solide, teoria conform căreia poporul român și limba română s-au format într-un proces istoric de lungă durată, atât la nord cât și la sudul Dunării, ca un popor romanic, având la bază două elemente principale –elementul dacic și elementul roman, și un element secundar –elementul sud slav.

Limba română s-a format în același timp cu poporul român și este o **limbă romanică (neolatină)** prin structura gramaticală și vocabular.

Etnogeneza românească are la bază continuitatea dacică sub stăpânirea romană, romanizarea daco-geților, continuitatea daco-romană și asimilare migratorilor.

Pe baza argumentelor menționate se poate afirma că poporul s-a format și a trăit permanent în spațiul carpato-dunăreano-pontic, cunoscând de-a lungul evoluției sale mai multe forme de organizare politică, de la obștea sătească spre cnezate și voievodate, dând naștere în cele din urmă viitoarelor state medievale românești.